

Memo

Nummer	DOC-19-155192
Zaaknummer	Z-17-008388
Documenttype	Overig stuk intern
Datum	13 mei 2019
Van	Marije de Vries
Aan	College B&W
Afschrift aan	VVRE
Onderwerp	Ontstaan en taken Archeologie West-Friesland

Grote gemeenten in Nederland beschikken sinds de jaren '50 al over eigen archeologische diensten voor advies en onderzoek. In 2007 is de nieuwe wet op Archeologische Monumentenzorg in werking getreden, die stelt dat gemeenten verplicht zijn om archeologisch beleid te voeren. Hierdoor ontstond een behoefte tot samenwerking tussen de regionale gemeenten in West-Friesland.

Binnen de gemeente Hoorn is al sinds de jaren '60 een opbouw geweest naar een hoog niveau van archeologische kennis. Om die reden lag het voor de hand om samen met de omliggende gemeenten in West-Friesland een samenwerkingsverband aan te gaan met de gemeente Hoorn. Hieruit ontstond in 2012 het gemeentelijke samenwerkingsverband genaamd "Gemeenschappelijke Regeling Archeologie West-Friesland" (hierna te noemen: GR AWF). GR AWF omvat de volgende gemeenten: Hoorn (centrumgemeente), Medemblik, Opmeer, Koggenland, Drechterland, Enkhuizen, Stede Broec, Schagen en Texel. Schagen en Texel zijn in 2018 toegetreden tot de GR AWF.

GR AWF voert binnen de samenwerking diverse diensten uit voor bovenstaande aangesloten gemeenten, waaronder:

- Beheer van de archeologische waardenkaarten en beleidskaarten
- Ondersteunen en adviseren op gebied van archeologie
- Opstellen van archeologische QuickScans en Programma's van Eisen en het toetsen van archeologische rapportages

De GR AWF is vanaf de oprichting in 2012 een lichte gemeenschappelijke regeling conform de Wet op de gemeenschappelijke regelingen artikel 8 lid 3. Dat wil zeggen dat in gezamenlijkheid ervoor is gekozen geen bevoegdheden over te dragen aan een openbaar lichaam of bedrijfsvoeringsorganisatie, zodat de gemeentebesturen directe invloed hebben. De vorm van een lichte gemeenschappelijke regeling zonder de verplichtingen van een zware gemeenschappelijke regeling, zoals een AB, DB en kaderstukken, is in 2017 herbevestigd.

Bij de GR AWF zijn twee fte's archeologen in vaste dienst bij de gemeente Hoorn. De kosten hiervoor worden proportioneel gedragen door alle samenwerkende gemeenten minus Hoorn. Feitelijk kopen de acht gemeenten dus personele uren in bij de Gemeente Hoorn.

Het toezicht op de lichte gemeenschappelijke regeling gebeurt vanuit de Ambtelijke Werkgroep, bestaande uit één contactambtenaar van elke gemeente. Deze controleren de kwartaalstaten met betrekking tot de adviezen en de kwalitatieve voortgang. Zij toetsen het jaarplan en het jaarverslag. De Ambtelijke Werkgroep komt minimaal tweejaarlijks bijeen. Portefeuillehouders staan met de Ambtelijke Werkgroep in contact, maar kunnen het personeel van Archeologie West-Friesland ook direct benaderen. De extra kosten die gepaard gaan met een zware gemeenschappelijke regeling blijven zodoende achterwege.

De senior archeologen in de gemeenschappelijke regeling worden jaarlijks via het beroepsregister van actoren (BRL 4000) gecontroleerd op hun status. SGS Intron is in 2017 als controlerende instelling voor deze certificering in de arm genomen (certificaatnummer ARC-004/2).

Bij het opstellen van de lichte gemeenschappelijke regeling in 2017 is het archeologisch veldwerk (behoudens veldtoetsen) hier uitgehaald. Deze valt sinds de opheffing van de Rijks-archeologievergunning in 2016 onder het certificatenstelsel (BRL 4000, protocol 4001, 4002, 4003). Archeologie West-Friesland voert al sinds 1939 archeologisch veldwerk uit in West-Friesland. De opgraafvergunning is op 5-11-1941 verleend. Sinds het openen van de commerciële archeologische markt in 1999 zijn ook marktpartijen toegelaten. Veel gemeenten met een eigen archeologische dienst met een lange onderzoekstraditie (Amsterdam, Utrecht, Alkmaar, Den Haag, Rotterdam etc.) hebben ervoor gekozen de kennis en de continuïteit te behouden door zelf opgravingen te blijven verrichten. Het is in de archeologische wereld gebruikelijk dat gemeentelijke archeologische diensten in goede harmonie met de markt opereren, soms worden ook gezamenlijk projecten opgepakt. Hierdoor is geen monopolie ontstaan. Het staat de initiatiefnemer vrij om een archeologisch uitvoerder te kiezen die bijvoorbeeld adviseert, een Programma van Eisen opstelt, of het veldwerk uitvoert. Dit wordt altijd schriftelijk gemeld aan initiatiefnemers van projecten en staat duidelijk vermeld op de website van Archeologie West-Friesland.

In de praktijk komt het erop neer dat alle grote werken, bijvoorbeeld het onderzoek van de Westfriisiaweg, Waterweide Grootebroek etc., bij grote archeologische bedrijven terecht komen. De gemeente houdt dan toezicht op de kwaliteit. Archeologie West-Friesland voert veelal de kleine werken in stads- en dorpskernen uit, omdat hier de kennis en ervaring het grootst is. Regelmatig gebeurt dit echter ook door andere partijen. De kennis van de prehistorie van West-Friesland zit bij een aantal gespecialiseerde bedrijven, de kennis voor middeleeuwen en de VOC tijd zit overwegend bij Archeologie West-Friesland.

In 2018 zijn vier archeologische veldonderzoeken uitgevoerd in de gemeente Medemblik. Kleine, specialistische, kortdurende projecten in stads- en dorpskernen zijn uitgevoerd door Archeologie West-Friesland. Middel tot grote veldonderzoeken zijn uitgevoerd door marktpartijen. In 2018 is het project '150 Kv leiding' in Westwoud door RAAP BV uitgevoerd. RAAP is een landelijk opererend commercieel archeologisch bedrijf. Een tabel met toelichting is opgenomen in de bijlage.

Zeer kleine tot kleine projecten zijn door Archeologie West-Friesland uitgevoerd. In 2018 omvatte dit drie veldonderzoeken: Project Kleingouw in Andijk, Project Pekelharinghaven 18 in Medemblik en Kasteel Radboud in Medemblik.

- ➔ Het toezicht van de gemeenten op de GR AWF behelst dus alleen de eerder genoemde adviestaken en niet het veldwerk.
- ➔ Het toezicht op het veldwerk van Archeologie West-Friesland gebeurt door SGS Intron (aangekondigd) en de Rijkserfgoedinspectie (niet aangekondigd).
- ➔ Onderling toezicht gebeurt eveneens binnen het Convent van Gemeentearcheologen. Hoorn-Archeologie West-Friesland behoort met vier andere steden tot de oprichters van dit ambtelijk archeologische verbond in 1985. Het komt op voor de gemeentebelangen. Inmiddels zijn meer dan de helft van de Nederlandse gemeenten bij het Convent van Gemeentearcheologen aangesloten en vormt het een deugdelijk lobbyorgaan naar de VNG en Ministeries.

Bijlage: Overzicht archeologisch veldwerk uitgevoerd in 2018 in de Gemeente Medemblik